

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΝΩΤΑΤΗ
ΣΧΟΛΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ &
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας
Χειμερινό Εξάμηνο

Ακαδημαϊκό Έτος 2024-2025

● Διδάσκων: Χατζηκυριάκου Γιάννης

● Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης
(ΕΠΠΑΙΚ)

● 1^η Διάλεξη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΕΥΝΑΣ: Η ΔΙΑΦΟΡΑ

Ως μέθοδοι έρευνας μπορούν να θεωρηθούν όλες εκείνες οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή μιας έρευνας. Οι ερευνητικές μέθοδοι ή τεχνικές, αναφέρονται, επομένως, στις μεθόδους των ερευνητών και χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των ερευνητικών πράξεων.

1. Άμεση μη συμμετοχική παρατήρηση/ Συμμετοχική παρατήρηση
2. Γραπτό ερωτηματολόγιο
3. Προσωπική/ Ομαδική συνέντευξη
4. Μελέτη περίπτωσης και ιστορικό ζωής

Η μεθοδολογία της έρευνας είναι ένας τρόπος/μια διαδικασία για την συστηματική επίλυση του ερευνητικού προβλήματος. Μπορεί να θεωρηθεί ως η επιστήμη της μελέτης του τρόπου με τον οποίο η έρευνα γίνεται επιστημονικά.

ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

- ❖ Η μεθοδολογία έρευνας μας βοηθά να σχεδιάσουμε την έρευνά μας με τρόπο επιστημονικό.
- ❖ Μας βοηθά να τεκμηριώσουμε την έρευνα με ακρίβεια από την αρχή έως το τέλος.
- ❖ Η μεθοδολογία έρευνας επιτρέπει στους αναγνώστες να κατανοήσουν την προσέγγιση και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην έρευνα.
- ❖ Εάν αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε κριτική ή ερωτήσεις σχετικά με την έρευνά σας, μπορούμε να ανατρέξουμε στη μεθοδολογία και να εξηγήσουμε την προσέγγισή μας με επιχειρήματα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ;

Η εκπαιδευτική έρευνα είναι μια συστηματική διαδικασία συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών (δεδομένων) με σκοπό τη διεύρυνση της κατανόησης φαινομένων εκπαιδευτικής φύσης και κατά προέκταση την επίλυση προβλημάτων εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

- ✓ Πειραματική έρευνα: Η επίδραση της συνεργατικής μορφής διδασκαλίας στην επίδοση των μαθητών της Α' γυμνασίου στα μαθηματικά.
- ✓ Συσχετιστική έρευνα: Η σχολική επίδοση των μαθητών σε σχέση με το μέγεθος της ομάδας-τάξης και την επαγγελματική ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου της τάξης.
- ✓ Ιστορική έρευνα: Η ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων των Μαθηματικών από το 1939 μέχρι σήμερα.

ΕΙΔΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

1. Ποσοτική Έρευνα

Επικεντρώνεται στη συλλογή και ανάλυση αριθμητικών δεδομένων. Χρησιμοποιεί στατιστικές μεθόδους για να εξάγει γενικεύσιμα συμπεράσματα. (γραπτό ερωτηματολόγιο)

2. Ποιοτική Έρευνα

Επικεντρώνεται στη βαθιά κατανόηση των φαινομένων μέσα από τη συλλογή και ανάλυση μη αριθμητικών δεδομένων, όπως συνεντεύξεις, παρατηρήσεις και έγγραφα. (π.χ. μελέτη περίπτωσης)

3. Μικτή μέθοδος έρευνας

Αποτελεί μια δυναμική προσέγγιση που συνδυάζει στοιχεία τόσο από την ποσοτική όσο και από την ποιοτική έρευνα. Αυτή η συγχώνευση επιτρέπει στους ερευνητές να αποκτήσουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του φαινομένου που μελετούν, καθώς συνδυάζει τη σαφήνεια και την γενικευσιμότητα των ποσοτικών δεδομένων με την βαθιά κατανόηση και την πολυπλοκότητα των ποιοτικών δεδομένων.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΙΔΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η επιλογή του είδους της εκπαιδευτικής έρευνας εξαρτάται από:

1. Το ή τα ερευνητικά ερωτήματα,
2. Τους στόχους της έρευνας και
3. Τους διαθέσιμους πόρους.

Η κατανόηση των διαφόρων ειδών εκπαιδευτικών ερευνών είναι απαραίτητη για την επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας και την παραγωγή αξιόπιστων και έγκυρων αποτελεσμάτων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

- Περιγραφή/ Σύγκριση των εκπαιδευτικών φαινομένων (χρήση ποσοτικής έρευνας)
- Εξήγηση /Ερμηνεία και Κατανόηση των εκπαιδευτικών φαινομένων (χρήση ποιοτικής έρευνας)
- Προσπάθεια για αλλαγή των εκπαιδευτικών φαινομένων (χρήση ποιοτικής έρευνας)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ

Η εκπαιδευτική έρευνα έχει τις ρίζες της στην ψυχολογική έρευνα-πειραματική ψυχολογία και εμφανίστηκε στο προσκήνιο γύρω στα 1900 με το όνομα 'πειραματική παιδαγωγική'.

Εκκάθαρα επηρεασμένη από το θετικισμό και τον εμπειρισμό η εκπαιδευτική έρευνα υιοθετεί στα πρώτα της στάδια τις αυστηρά δομημένες διαδικασίες έρευνας από το χώρο των φυσικών επιστημών με σκοπό να αποκτήσει ανάλογο κύρος (ποσοτική έρευνα).

Από το 1960 παρατηρείται μια στροφή προς εναλλακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις ('ποιοτική' έρευνα-εθνογραφία, μελέτη περίπτωσης, κτλ.) που αναπτύχθηκαν μέσα από τον έντονο επιστημολογικό διάλογο και τα κινήματα του μεταθετικισμού, του κονστρακτιβισμού και του μεταμοντερνισμού.

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ ΘΕΤΙΚΙΣΜΟΥ (ΤΕΛΗ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ)

Το επιστημολογικό ρεύμα του Θετικισμού υποστηρίζει ότι η κοινωνική πραγματικότητα είναι αντικειμενική και περιγράφεται με τρόπο αξιολογικά ουδέτερο.

Βασικά στοιχεία της θετικιστικής έρευνας είναι:

1. Η προσπάθεια για έλεγχο θεωριών ή για επιβεβαίωση υποθέσεων στο ερευνητικό πεδίο
2. Η ανάλυση της αντικειμενικής πραγματικότητας όπως ανακλύπτει από το ερευνητικό υλικό
3. Ο αυστηρός και λεπτομερής σχεδιασμός σταδίων της έρευνας
4. Η προσπάθεια κατασκευής και εφαρμογής κριτηρίων εγκυρότητας και αξιοπιστίας
5. Η διατύπωση γενικεύσεων που αφορούν ένα γενικό πληθυσμό

ΤΡΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΑ «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ» ΈΡΕΥΝΑΣ

- Μια από τις σημαντικότερες κοινότητες ήταν η «Σχολή της Φραγκφούρτης», με σημαντικότερο εκπρόσωπο το σύγχρονο κριτικό θεωρητικό Jurgen Habermas. (κριτική θεωρία)
- Τα τρία επιστημολογικά «παραδείγματα» που συναντάμε στον Habermas (γερμανός φιλόσοφος και κοινωνιολόγος) και επηρέασαν την εκπαιδευτική έρευνα γενικότερα είναι:
 1. Το θετικιστικό (Μετρώ, προκαθορίζω, ελέγχω)
 2. Το ερμηνευτικό (Περιγράφω, ερμηνεύω)
 3. Το κοινωνικά κριτικό (Συσχετίζω, αναδεικνύω, αλλάζω)

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ;

- Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιείται κυρίως στις κοινωνικές επιστήμες και προσπαθεί να διερευνήσει και να ερμηνεύσει σε βάθος ένα κοινωνικό φαινόμενο.
- Χρησιμοποιείται συχνά στην εκπόνηση μίας διπλωματικής εργασίας καθώς με τη συγκεκριμένη μέθοδο, ο ερευνητής είναι σε θέση να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με το 'γιατί' και το 'πώς' του φαινομένου που έχει επιλέξει. Η ολιστική κατανόηση είναι ο στόχος της ποιοτικής διερεύνησης.
- Επίσης, τα δεδομένα που συλλέγονται από την ποιοτική έρευνα δεν είναι μαθηματικοί όροι αλλά, αντιθέτως, είναι περιγραφικά και είναι αρκετά δύσκολο να αναλυθούν.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Η ποιοτική έρευνα ξεκίνησε, ύστερα από τη δυσαρέσκεια μερικών ψυχολόγων με τη χρήση ποσοτικών δεδομένων σε μελέτες της ανθρώπινης συμπεριφοράς καθώς ανέφεραν πως η ποιοτική μέθοδος ήταν ακατάλληλη για την κατανόηση της ανθρώπινης φύσης.

Τα χαρακτηριστικά (θετικά και αρνητικά) γνωρίσματα που έχει η ποιοτική έρευνα είναι:

1. η απουσία μεγάλου δείγματος,
2. η άμεση επαφή που έχει ο ερευνητής με τα υποκείμενα της έρευνας και
3. τα μη γενικευμένα πορίσματα/συμπεράσματα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την ποιοτική έρευνα είναι:

1. Η άμεση παρατήρηση, το ημερολόγιο
2. Οι συνεντεύξεις, (δομημένες/ημιδομημένες)
3. Οι ομάδες εστίασης, (focus group)
4. Η μελέτη περίπτωσης (case study) και
5. Η προφορική ιστορία.
6. Η ανάλυση περιεχομένου

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ

Αντίθετα, η ποσοτική έρευνα διερευνά συστηματικά τα φαινόμενα με αριθμητικά δεδομένα και στατιστικές μεθόδους και στοχεύει στην ανακάλυψη των αιτιών της αλλαγής των κοινωνικών φαινομένων, καταλήγοντας σε γενικεύσεις μέσω ερευνητικών υποθέσεων.

Ο ερευνητής οφείλει να εστιάσει στη συλλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος του πληθυσμού που μελετά και στη διαμόρφωση ενός ερωτηματολογίου, έτσι ώστε να υπάρξουν έγκυρα και επιστημονικά αποτελέσματα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Στην ποσοτική έρευνα χρησιμοποιούνται συνήθως γραπτά ερωτηματολόγια. Ο πληθυσμός του δείγματος σε αυτή την έρευνα είναι μεγάλος.

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιείται στην ποσοτική έρευνα είναι δομημένο, δηλαδή, σε κάθε ερώτηση του δομημένου ερωτηματολογίου, υποδεικνύεται μια σειρά πιθανών απαντήσεων που καλείται να απαντήσει ο ερωτώμενος.

ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Μια κυκλική πορεία που ξεκινά με τον προσδιορισμό ενός «προβλήματος» προς διερεύνηση ή ενός θέματος προς μελέτη, περιλαμβάνοντας μια σειρά από στάδια:

1. Διατύπωση βασικού σκοπού της έρευνας
2. Ανασκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας
3. Συλλογή και Ανάλυση δεδομένων
(αποτελεσμάτων)
4. Ερμηνεία της πληροφορίας
5. Πιθανή γενίκευση συμπερασμάτων

(Creswell, 2007)

ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΈΡΕΥΝΑΣ

ΈΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

Έρευνητική υπόθεση

Είναι μια καταφατική πρόταση στην οποία αποτυπώνεται ένας συγκεκριμένος στόχος μιας έρευνας ως πρόβλεψη για τα αναμενόμενα αποτελέσματα της έρευνας.

π.χ. Οι μαθητές αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά τη μετάβασή τους από το δημοτικό στο γυμνάσιο.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ/ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Είναι μια ερωτηματική πρόταση, σε ευθύ ή πλάγιο λόγο, όπου αποτυπώνεται ένας συγκεκριμένος στόχος της έρευνας απλώς ως το ζητούμενο να ερευνηθεί, χωρίς καμιά αναφορά στα αναμενόμενα αποτελέσματα.

π.χ. Ποια η άποψη των εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες των μαθητών κατά τη διάρκεια της μετάβασής τους στο γυμνάσιο;

ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ (1)

- Η εκπαιδευτική έρευνα, όπως υποστηρίζεται από την επιστημονική κοινότητα, αποτελεί σημαντικό κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η χρήση της από τους εκπαιδευτικούς φαίνεται ότι συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

(Tuckman, 1988; Hitchcock & Hughes, 1995; Altricher, Posch & Somekh, 2001).

ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ (2)

Τα τελευταία χρόνια η εκπαιδευτική έρευνα φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον χώρο της εκπαίδευσης, καθώς οι μελετητές θεωρούν ότι η χρήση της από τους εκπαιδευτικούς αποτελεί βελτιωτικό παράγοντα του παιδαγωγικού και διδακτικού τους έργου.

**ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ**

